

JÖN TÜRKLER VE TÜRKİYE’NİN BATILILAŞMASI

İlyas SÖĞÜTLÜ
Bilecik Üniversitesi

Özet

Bu çalışma, Jön Türk kadrolarınca Batı uygarlığının nasıl algılandığı ve bu kadroların Türkiye’nin Batılılaşması doğrultusunda hangi yol ve yöntemlerin önerdikleri sorusu üzerinde odaklanmaktadır. Jön Türk düşüncesine bu açıdan yaklaşıldığında başlıca üç önerinin billurlaştığını görüyoruz. Muhafazakâr görüş, Batılılaşmayı, Batı bilim ve teknolojisini edinerek Batı’ya karşı koymak gibi savunmacı bir mantık içinde kavramıştır. Burada amaç, Osmanlı-İslam kimliğini kaybetmeksizin devlete geçmiş ihtişamını yeniden kazandırmaktır. Radikal Batıcı kanat ise, meseleyi, geleneksel Doğulu İslam uygarlığı yerine, ileri Batı uygarlığının tercih edilmesi olarak tanımlar. Pozitivist ve materyalist bir mantık üzerine temellenen bu önermede Batılılaşma için ön koşul, zihni sekülerizasyonun sağlanması ve akılcı insanın ortaya çıkarılmasıdır. Bu da ancak aydınlanmış seçkinlerin toplum yönetimini üstlenmeleri ve devlet eliyle halkı aydınlatmaları ile mümkün olacaktır. Kısaca bu kanat “Batılılaşma” ve “ilerleme” olgularına, ekonomik, sosyal ve politik ilerlemeden önce, kültürel bir değişim hareketi olarak bakmıştır. Başta Prens Sabahattin olmak üzere liberal kanatta yer alanlar için ise Osmanlı’nın Batı karşısındaki gerileyişinin başlıca nedeni bireyin yaratıcılığını bastıran kolektivist toplum yapısı ve merkeziyetçi siyasi-idari düzendir. Liberal kanada göre Osmanlı Türk toplumunun Batılılaşması, ancak sivil çevresel aktörlerin yönlendirmesinde, “toplumsal olan” ın kendi içinde dönüşümü ile gerçekleşebilecektir. Bu türden bir değişimin manivelası ise öncelikle ekonomidir.

Anahtar Kelimeler: Jön Türkler, Türk Modernleşmesi, pozitivism, seçkincilik